NORAKSTS
Lieta Nr.A420436011
A00179-13/15

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2013.gada 21.februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Reitupe,

piedaloties pieteicējam *J.L.*, pieteicēja pilnvarotajam pārstāvim *V.K.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Aizsardzības ministrijas pilnvarotajai pārstāvei *S.Ž.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *J.L.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts veselības bojājuma pabalsts.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Ar 2011.gada 21.janvāra Aizsardzības ministrijas (turpmāk arī – ministrija vai iestāde) lēmumu Nr.003 atvaļinātajam pulkvežleitnantam *J.L.* atteikts piešķirt karavīra veselības bojājuma pabalstu.

Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Ministrija, izvērtējot *J.L.* 2011.gada 12.janvāra iesniegumu veselības bojājuma pabalsta piešķiršanai, Nacionālo Bruņoto spēku (turpmāk arī - NBS) 2011.gada 14.janvāra mēnešalgas izziņu Nr.02.5/8-10, Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2010.gada 10.novembra izziņu BC 188942, valsts SIA „*/Nosaukums/*” Aroda un

radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās 2010.gada 27.oktobra atzinumu Nr.2511, 2009.gada 2.novembra SIA „*/Nosaukums 2/*" Medicīniskās komisijas izrakstu no slimības apliecības Nr.173, ko 2009.gada 3.novembrī apstiprinājusi NBS Centrālā medicīniskās ekspertīzes komisija, ministrijas 2009.gada 29.septembra pavēli Nr.112-MK „Par personālsaslāvu" un NBS Mācību vadības pavēlniecības komandiera 2009.gada 16.oktobra pavēli Nr.208-id „Ierindas dienestam" secinājusi, ka *J.L.* 2010.gada 27.oktobrī noteikta arodslimība, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi, un viņš arodslimības dēļ 2010.gada 8.novembrī atzīts par III grupas invalīdu. No militārā dienesta *J.L.* atvaļināts 2009.gada 19.oktobrī, beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam, ja līgumu nepagarina.

[1.2] Ministrija, pamatojoties uz Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk arī – Atlīdzības likums) 21.panta pirmās daļas 3.punktu, konstatē, ka izskatāmajā gadījumā nav iestājies likumā izvirzītais nosacījums par invaliditātes iestāšanos gada laikā pēc atvaļināšanas, līdz ar to *J.L.* atsakāms piešķirt vienreizēju pabalstu par 2010.gada 8.novembrī noteikto III grupas invaliditāti.

[2] Pieteicējs *J.L.* vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts veselības bojājuma pabalsts, norādot, ka arodslimība, kas saistīta ar militārā dienesta pienākumu pildīšanu, konstatēta 2003.gada februārī.

[3] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos Aizsardzības ministrija pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norādīts, ka arodslimību konstatējusi valsts SIA „*/Nosaukums/*" Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās tikai 2010.gada 27.oktobrī.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs un viņa pārstāvis uzturēja iesniegto pieteikumu, norādot, ka pieteicējs, lai nodrošinātu ģimeni pēc atvaļināšanas intensīvi meklējis darbu, tādēļ vērsies pie arodslimību ārsta tikai 2010.gada 27.jūlijā. Atvaļinoties ne ministrija, ne NBS neiepazīstina ar tiesībām uz veselības bojājuma pabalstu. Ja būtu zinājis par tādu iespēju, būtu uzreiz vērsies attiecīgajās iestādēs.

[5] Atbildētājas pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītiem motīviem. Papildus paskaidroja, pienākums nosūtīt personu pie arodslimību ārsta ir ģimenes ārsta nevis NBS pienākums. Pieteicēja veselības stāvoklis, atvaļinoties no dienesta, bija derīgs militārajam dienestam. To apliecina Slimības apliecība Nr.173. Iestāde nevar zināt, vai konkrētā saslimšana ir vai nav arodslimība un vai ir nosakāma invaliditāte, tādēļ nevar apgalvot, ka iestādei bija pienākums izskaidrot tiesības. Personai pašai ir pienākums interesēties par savām tiesībām.

M o t ī v u d a ļ a

[6] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots un tādēļ noraidāms.

[7] Pieteicējs ir lūdzis uzlikt ministrijai pienākumu izdot viņam labvēlīgu administratīvo aktu par veselības bojājuma pabalsta piešķiršanu. Pieteicēja ieskatā viņam ir tiesības uz veselības bojājuma pabalstu saskaņā ar Atlīdzības likuma 21.panta pirmās daļas 3.punktu.

Atbilstoši Atlīdzības likuma 21.panta pirmās daļas 3.punktam, ja karavīram aktīvā dienesta laikā vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta noteikta invaliditāte dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, gūta ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) dēļ vai tādas slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), III grupas invalīdam izmaksā vienreizēju pabalstu 20 mēnešalgu apmērā, bet ne vairāk kā 10 000 latu. Tātad no šīs normas izriet, ka pabalsta piešķiršanai ir šādi priekšnoteikumi:

1) karavīram noteikta III grupas invaliditāte;

2) invaliditāte noteikta aktīvā dienesta laikā vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta;

3) šī invaliditāte noteikta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, gūta ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) dēļ vai tādas slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība).

Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda, vai pieteicēja gadījumā ir izpildījušies šie priekšnoteikumi.

[8] Lietā konstatēti turpmāk norādītie faktiskie apstākļi.

[8.1] 2009.gada 19.oktobrī pieteicējs atvaļināts no militārā dienesta, beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam (*lietas 12.-13.lapa*).

[8.2] 2009.gada 2.novembrī SIA „*/Nosaukums 2/*" klīnikas „*/Nosaukums 3/*" Medicīniskās komisija noteica pieteicēja slimības cēlonisko sakaru ar dienesta pienākumu veikšanu, ko 2009.gada 3.novembrī apstiprināja NBS Centrālā medicīniskā ekspertīzes komisija (*lietas 46.-47.lapa*).

[8.3] 2010.gada 1.jūlijā pieteicēja ģimenes ārste izsniegusi norīkojumu konsultācijai valsts SIA „*/Nosaukums/*" (*lietas 38.lapa*).

[8.4] 2010.gada 27.jūlijā izsniegts valsts SIA „*/Nosaukums/*" Konsultatīvās poliklīnikas konsultanta slēdziens (*lietas 39.lapa*).

[8.5] 2010.gada 27.oktobrī valsts SIA „*/Nosaukums/*" Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās sniegusi atzinumu Nr. 2511, konstatējot pieteicējam arodslimību (*lietas 16.lapa*).

[8.6] 2010.gada 8.novembrī pieteicējs vērsās Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (*lietas 42.lapa*).

[8.7] 2010.gada 10.novembra Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas izziņā BC 188942 (*lietas 15.lapa*) norādīts, ka pieteicējam noteikta invaliditāte no 2010.gada 8.novembra līdz 2012.gada 7.novembrim.

[8.8] 2011.gada 12.janvārī pieteicējs vērsies ministrijā ar iesniegumu (*lietas 14.lapa*) par karavīra veselības bojājuma pabalsta piešķiršanu.

[9] Tiesa konstatē, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējs bija karavīrs, ka viņam tika noteikta III grupas invaliditāte un invaliditātes cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība).

Lietā ir strīds par to, vai invaliditāte noteikta gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta.

[10] Invaliditātes noteikšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā invalīdiem sniedzama medicīniskā un sociālā palīdzība reglamentē likums „Par invalīdu medicīnisko un sociālo aizsardzību" (1.panta otrā daļa) *(redakcijā, kas bija spēkā iesnieguma saņemšanas brīdī)*.

Minētā likuma 10.panta otrā daļa nosaka, ka invaliditātes ekspertīzi veic vispārējā un speciāla profila veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar minēto normu izdoti Ministru kabineta 2003.gada 19.novembra noteikumi Nr.650 „Invaliditātes ekspertīzes kārtība Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā", kuri nosaka kārtību, kādā Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija un tās struktūrvienības - vispārēja un speciāla profila veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisijas - veic invaliditātes ekspertīzi (noteikumu 1.punkts).

Līdz ar to tikai un vienīgi Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas kompetencē ir veikt invaliditātes ekspertīzi, noteikt personas fizisko vai psihisko spēju ierobežojuma pakāpi, kā arī noteikt invaliditātes cēloni. Tādējādi, lai iestātos Atlīdzības likuma 21.panta pirmās daļas 3.punktā paredzētais priekšnosacījums - gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta - Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumam jābūt izdotam ne vēlāk kā gada laikā pēc militārpersonas atvaļināšanas no aktīvā dienesta. Turklāt jāatzīmē, ka pamats invaliditātes ekspertīzei ir ekspertējamās personas vai tās likumiskā pārstāvja iesniegums, respektīvi, administratīvais process tiek uzsākts tikai uz personas iniciatīvas pamata.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs atvaļināts no militārā dienesta 2009.gada 19.oktobrī, savukārt III invaliditātes grupa pieteicējam noteikta ar 2010.gada 10.novembra Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas lēmumu no 2010.gada 8.novembra, tātad vēlāk nekā gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta.

[11] Pieteicējs norāda, ka arodslimība, kas saistīta ar militārā dienesta pienākumu pildīšanu, konstatēta 2003.gada februārī.

Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka 2009.gada 2.novembra SIA „*/Nosaukums 2/*" Medicīniskās komisija atzinusi, ka pieteicējam 2003.gadā diagnosticētā saslimšana ir gūta militārā dienesta laikā, pildot militārā dienesta pienākumus. Slimības

apliecību Nr.173 2009.gada 3.novembrī apstiprinājusi NBS Centrālā medicīniskās ekspertīzes komisija. Tādējādi 2009.gada 2.novembrī pieteicējam tika apstiprināta arodslimības diagnozes iespējamība nevis arodslimība, jo saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumu Nr.908 „Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk arī – noteikumi Nr.908) 12.punktu lēmumu par arodslimības diagnozi pieņem Nacionālo bruņoto spēku Centrālo medicīniskās ekspertīzes komisija vai valsts SIA „*/Nosaukums/*" Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās. Izskatāmajā gadījumā šādu atzinumu valsts SIA „*/Nosaukums/*" Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās pieņēma 2010.gada 27.oktobrī. Vienlaikus tiesa konstatē, ka komisijas atzinums Nr.2511 izdots ievērojot noteikumu Nr.908 22.punktā noteikto divu mēnešu termiņu (faktiski 38 dienu laikā no arodslimību ārsta izmeklējumu pabeigšanas). Savukārt Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija lēmumu pieņēmusi nekavējoties pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas – 2010.gada 10.novembrī. Līdz ar to nekāda kavēšanās no kompetento iestāžu puses izskatāmajā gadījumā nav konstatējama.

Tiesa secina, ka pieteicējs pirmreizēji pie arodslimību ārsta vērsies 2010.gada 27.jūlijā, proti, deviņus mēnešus pēc atvaļināšanās no militārā dienesta. Pārbaudot lietas materiālus un izvērtējot pieteicēja paskaidrojumus, secināms, ka nekādi objektīvi apstākļi, kas būtu neatkarīgi no pieteicējas gribas un rīcības un kas būtu kavējuši pieteicēju vērsties iestādēs savlaicīgi, nav konstatējami. Līdz ar to secināms, ka pieteicējs nav savlaicīgi un aktīvi risinājis jautājumu invaliditātes atzīšanai un tieši tādēļ pieteicēja invaliditāte netika noteikta gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta.

[12] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nepastāv Atlīdzības likuma 21.panta pirmās daļas 3.punktā paredzētie priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīva akta izdošanai, ar kuru pieteicējam tiktu izmaksāts veselības bojājuma pabalsts, līdz ar to pieteikums ir jānoraida.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *J.L.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts veselības bojājuma pabalsts.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Spriedums sastādīts 2013.gada 21.februārī.

Tiesnese *(paraksts)* A.Reitupe

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese A.Reitupe
Rīgā 2013.gada 21.februārī